

Yayo Herrero:

Començarem la següent taula, en la qual intentarem aprofundir, debatre i deliberar una mica al voltant de la idea de comunitat.

Crec que és una idea extremadament complexa en el moment actual.

Vivim un moment que m'agrada descriure com una època en què l'economia, la política i la cultura global es desenvolupen gairebé en guerra contra la vida mateixa.

És un moment de profunda crisi ecològica, social i política que, des del nostre punt de vista, es construeix sovint a partir d'una idea de l'ésser humà molt allunyada del que realment som.

Com a éssers humans, formem part d'un planeta viu, en el qual intervenen les plantes, els animals, l'aire, la terra i l'aigua, tots interactuant entre ells i generant conjuntament les condicions que fan possible l'existència.

També som éssers vulnerables, incapaços de viure en solitud. El que vull dir és que la vida humana és, per naturalesa, una vida interdependent, impossible de desenvolupar plenament de manera aïllada.

En aquest sentit, és una vida estructuralment comunitària.

Per parlar de comunitat ens acompanyen avui dues persones que considero fonamentals i que aporten mirades diferents, però complementàries.

Tenim amb nosaltres Eliane Brum, periodista, escriptora i documentalista, amb un enorme reconeixement internacional. Practica un periodisme d'investigació que, des del meu punt de vista, és profundament educatiu.

És cofundadora de Sumaúma, una plataforma que considero imprescindible seguir, i autora d'un llibre extraordinari centrat en l'Amazònia. És un privilegi tenir-te aquí.

A l'altra banda tenim Souleymane Bachir Diagne, filòsof, professor universitari, director de l'Institut d'Estudis Africans de la Universitat de Columbia, a Nova York, i una referència internacional en els estudis postcolonials.

Del seu treball destacaria especialment la manera com connecta disciplines diverses per oferir una comprensió molt més complexa i integral del món en què vivim i de com hi podem desenvolupar la nostra existència.

Voldria començar fent-vos a tots dos la mateixa pregunta.

Des de la vostra experiència i les vostres trajectòries, què és una comunitat? I quins conflictes travessen avui les comunitats?

Eliane Brum:

Bona tarda.

És un gran plaer ser aquí.

Vull expressar tot el meu suport a totes les persones que lluiten contra la precarització de l'educació pública, tant dins com fora de les institucions, amb l'esperança que puguem construir ponts.

Vinc de la selva amazònica, que és la llar que he escollit.

I abans de pensar què és una ciutat i què és una comunitat, m'agradaria parlar-vos d'un bosc, o de qualsevol bioma, de qualsevol espai de natura que encara resisteixi en aquest món que fa més de cinc-cents anys que manté una guerra contra la natura.

Crec que, quan la majoria de persones no indígenes senten les paraules «bosc» o «Amazònia», imaginin un lloc ple d'arbres i d'animals.

Però això no és un bosc; això és un zoològic.

El bosc, com qualsevol altre bioma, és una relació. És la relació de tots amb tots: una relació de transformació, de transmissió, de generositat, de cooperació i d'interdependència.

Quan desapareix la possibilitat de la relació, desapareix el bosc.

Quan desapareix la possibilitat de la relació, desapareix la vida.

I què són les nostres ciutats, aquelles on naixem i on vivim, malgrat totes les seves diferències?

Les nostres ciutats s'han convertit en espais d'extermini de les relacions i, per tant, d'extermini de la vida.

Per entendre aquesta dinàmica mortífera, hem d'observar com les nostres ciutats han tractat l'altre.

Allò que anomenem les perifèries està ple d'altres éssers humans com nosaltres, però amb menys dret a la ciutat i amb menys accés als drets dels qui són reconeguts com a ciutadans de ple dret.

Aquesta desigualtat està travessada pel racisme, el gènere, la classe social i la discapacitat.

A les nostres ciutats, la majoria de persones tenen menys dret a decidir quina ciutat volen construir i menys drets de ciutadania.

Tanmateix, és precisament en aquestes perifèries on han nascut les tecnologies de resistència i les comunitats que fan possible la vida.

En realitat, la centralitat de la ciutat ja és a les perifèries, perquè són aquestes les que sostenen i mouen les ciutats de moltes maneres.

Però aquesta centralitat real és ignorada i desplaçada perquè el poder continuï concentrat en una minoria.

Sense polítiques públiques que reconeguin aquesta realitat i sense instruments efectius perquè aquestes persones participin en la presa de decisions, continuarem reproduint les desigualtats i impedit qualsevol possibilitat real de comunitat.

Perquè existeixi una comunitat, cal compartir el poder amb aquells que històricament n'han estat exclosos: al Brasil, la població negra; als Estats Units, la població negra; a Europa, les persones migrants, les refugiades i molts altres col·lectius.

Sense repartiment del poder, no hi ha comunitat.

Això significa que aquells que avui tenen el poder han d'entendre que n'hauran de cedir una part.

Tot el que no sigui això és només una conversa buida.

Però avui també voldria portar una altra reflexió: quin lloc donem a les altres espècies?

És una qüestió fonamental quan parlem de ciutat i de comunitat, i, tanmateix, sovint és ignorada.

Les nostres ciutats han expulsat tots els altres éssers que no són humans.

Ens hem apropiat de grans extensions del planeta i n'hem expulsat la resta de formes de vida.

Els únics éssers no humans que solem acceptar són els gats i els gossos: animals ben cuidats, sovint molt estimats, però domesticats i convertits en éssers al servei de les nostres necessitats emocionals.

Les rates, els mosquits, molts ocells i altres animals són vistos com a invasors molestos que cal eliminar.

Als supermercats trobem animals convertits en mercaderia, despersonalitzats després d'un llarg procés de violència que els redueix a «proteïna animal».

També tenim plantes esclavitzades en monocultius, éssers vius reduïts a simples productes.

Sota els nostres peus sovint hi ha rius enterrats sota el formigó.

Les nostres carreteres travessen muntanyes perforades, cossos devastats.

Aquesta experiència violenta de la ciutat se'ns presenta com si fos universal, però no ho és.

Està determinada per un error deliberat que es troba en l'origen del capitalisme: la separació entre l'ésser humà i la natura.

És aquesta separació la que permet tractar la natura com un altre, i no com una part de nosaltres mateixos.

La natura és convertida en un cos-mercaderia, en un objecte disponible per a l'explotació, la destrucció i l'extracció de més i més recursos.

Aquesta separació arbitrària entre els humans i la natura és el que ens ha conduït al col·lapse climàtic i de la biodiversitat, a l'escalfament global, als fenòmens climàtics extrems i, en última instància, a una possibilitat real d'extinció.

Les nostres ciutats s'han consolidat i han evolucionat durant els darrers segles a partir d'aquesta lògica de separació de la natura, concebuda com un altre que cal domesticar, sotmetre o, fins i tot, eliminar.

Per això, les nostres ciutats són espais on qualsevol relació amb el planeta viu és expulsada o considerada subversiva, fins i tot perillosa.

El moviment propi del capitalisme consisteix, precisament, a eliminar les relacions i, per tant, a impedir la construcció de comunitats reals, que són molt diferents de simples associacions de consumidors.

Per construir comunitats reals cal entendre'ns com a éssers interdependents. Cal obrir-nos a l'altre, tant a l'altre ésser humà com als altres éssers vius.

També cal entendre'ns a nosaltres mateixos com una relació.

Si la natura, el bosc i la vida es defineixen per les relacions, nosaltres també. Encara que ho oblidem, no som individus aïllats.

No som simplement un cos que conté bacteris.

També som bacteris. I aquesta idea canvia completament la nostra perspectiva.

La natura és convertida en un altre perquè aquesta concepció destrueix la idea mateixa de l'individu sobre la qual es fonamenta el capitalisme.

Aquesta ficció de l'individu autosuficient ens ha conduït, progressivament, a la impossibilitat de construir comunitat.

Però vull recordar que aquesta és només la nostra experiència de ciutat.

Altres pobles han construït experiències molt diferents.

Les noves investigacions arqueològiques a l'Amazònia han demostrat que, abans de la invasió europea del continent americà, hi havia ciutats enmig de la selva amb més d'un milió d'habitants.

Aquestes ciutats no destruïen el bosc perquè elles mateixes eren bosc.

Eren ciutats fonamentades en la natura i en les relacions que aquesta genera.

Els avantpassats dels pobles indígenes actuals de l'Amazònia, presents en aquest territori des de fa almenys tretze mil anys, van transformar el bosc mitjançant la seva relació amb tots els altres éssers vius.

Per facilitar-ne la comprensió, els arqueòlegs les anomenen «ciutats jardí».

Els científics que estudien la formació dels paisatges sostenen fins i tot que una part important de la selva amazònica actual va ser plantada i modelada per aquests pobles.

Tant en un cas com en l'altre, estem parlant d'un procés basat en les relacions.

Tot es va construir a través de les relacions.

Va ser amb l'arribada dels europeus, i posteriorment de les elits locals que van assumir aquesta mateixa lògica de dominació, quan tot això va començar a ser destruït.

Aquesta manera d'entendre el món ha portat ja algunes zones de l'Amazònia al punt de no retorn i pot acabar conduint tota la selva a deixar de ser una selva en els pròxims anys.

Això faria pràcticament impossible controlar l'escalfament global.

Per això, quan parlem de ciutats educadores, el primer que em ve al cap és la necessitat de desaprendre.

Necessitem desaprendre aquesta educació mortífera que ens ha ensenyat a veure'ns com a éssers separats de la natura.

Necessitem desaprendre una existència mediada pel consum i tornar a construir relacions d'interdependència entre tots els éssers vius.

Les nostres ciutats han de ser radicalment recreades si volen tenir alguna possibilitat de convertir-se en comunitats reals.

Han d'obrir-se a tots els altres, no només als altres humans.

Això implica transformar profundament la manera com mengem, com habitem, com ens vestim i, sobretot, la manera com entenem qui som i què és l'altre.

Si continuem pensant de manera binària, separant els humans de la natura i situant-nos al centre de tot, qualsevol acció serà només una il·lusió.

Per transformar les ciutats i construir comunitat, cal trencar definitivament amb aquesta falsa separació i tornar a entendre'ns com a part de la natura, és a dir, com a éssers constituïts per les relacions.

Potser ara alguns penseu que el que dic és irreal o excessivament radical.

Però jo vinc d'una de les primeres línies de la guerra contra la natura i us puc assegurar que el risc real d'extinció és precisament conseqüència d'aquesta manera de pensar.

Els nostres fills, els nostres nets i les generacions futures només tindran una oportunitat de viure en un planeta menys hostil si canviem radicalment la manera d'entendre'ns a nosaltres mateixos i als altres.

A la nostra generació, imperfecta com totes, li correspon probablement la tasca més difícil de tota la història humana: aturar els devoradors del món.

Aturar figures com Donald Trump, Benjamin Netanyahu i tants altres.

Aturar també els accionistes de les grans corporacions dels combustibles fòssils, de la mineria, de la indústria càrnia i de la soja.

Ens correspon reconstruir la nostra relació amb la vida, entendre que nosaltres també som natura i que només existim en relació amb tots els altres éssers que comparteixen aquest planeta.

Amb aquest esperit, arreu del món hi ha ciutadans que lluiten, per exemple, per desenterrar rius canalitzats o eliminar preses.

No és que tinguem una alternativa.

No la tenim.

O canviem radicalment, o estarem condemnant a la mort els nostres fills i els fills de tots els altres.

Reconstruir la trama de la vida amb tots els éssers no és una ingenuïtat.

És un acte de lucidesa.

Moltes gràcies.

Souleymane Bachir:

És un honor i un gran plaer compartir aquesta reflexió en un panell com aquest amb vosaltres, amb vosaltres dos.

Primer respondré directament a la pregunta que heu plantejat sobre què és una comunitat. I després desenvoluparé la resposta per explicar el que us acabo de dir.

La meua resposta, si l'hagués de resumir en una sola frase, seria aquesta: una comunitat és el moviment de fer humanitat junts.

I espero que ara el que diré expliqui aquesta resposta.

Primer de tot, sabem que la qüestió de la comunitat en el món on vivim sembla gairebé una cosa una mica incongruent. Vivim en un món on la comunitat sembla haver perdut gran part del seu sentit. Vivim en un món que avui es caracteritza per la fragmentació, pels identitarismes i pels etnonacionalismes.

I, per tant, no només hi ha aquests identitarismes que ens fragmenten, que ens impedeixen ser una comunitat, sinó que també hi ha, evidentment, la seva traducció més violenta: les guerres amb tot el seguici d'atrocitats.

Avui ens preguntem si la mateixa noció de guerra justa o la noció de dret de guerra encara tenen algun sentit.

Per tant, el món en què vivim sembla convertir la qüestió de la comunitat en una mena d'utopia.

Tanmateix.

Per continuar en aquesta línia, què és aquest món que està fragmentat?

No és simplement un estat de coses que constatem. Cal adonar-se que hi ha forces de fragmentació que estan actuant.

La raó per la qual el món que vivim avui, el nostre món, gairebé no mereix el nom de món, és perquè per tenir un món cal tenir un sentit de la mundialitat.

Cal tenir un sentit del que significa fer humanitat junts.

Aquestes forces de fragmentació, avui, cal ser capaços d'identificar-les, i identificar-les especialment en la filosofia que hi ha al darrere.

Jo vinc d'un país, soc senegalès d'origen, i també soc avui nord-americà vivint als Estats Units, com heu recordat, i constato que el món en què visc, el món dels Estats Units avui, coneix un cert nombre de publicacions molt estranyes.

Són publicacions que tenen com a objectiu oposar-se a la idea d'empatia.

Vivim en un món on psicòlegs evolucionistes, com s'anomenen ells mateixos, han escrit obres contra l'empatia, amb una idea que aparentment sembla defensable.

La idea segons la qual, quan sento empatia, d'alguna manera em veig envaït per una emoció tan intensa, per un desig tan fort de posar-me en el lloc de l'altre, que eventualment podria perdre tota capacitat racional d'analitzar les coses i de prendre decisions que s'imposen d'una manera, un cop més, analítica.

El que també passa és que determinades forces, forces de dreta i d'extrema dreta, s'han apropiat d'aquesta oposició a una noció que, tanmateix, ens sembla la noció humana per excel·lència: la de l'empatia, la compassió, la solidaritat i la fraternitat, per dir que això és una feblesa.

Hem vist un multimilionari, probablement el més ric del món actualment, afirmar que l'empatia és la més gran feblesa de la civilització occidental.

Doncs bé, això és també amb el que ens enfrontem en el món fragmentat que tenim avui.

La idea que cal oposar-s'hi, no només cal viure aquesta fragmentació, de la qual el capitalisme està perfectament satisfet sempre que els fluxos financers circulin, sinó que, en l'àmbit de les nostres cultures, podem estar en la dispersió més absoluta.

Doncs bé, la mateixa idea que allò que ens obre els uns als altres, allò que fa que les nostres cultures i civilitzacions no estiguin condemnades a tancar-se sobre elles mateixes, com deien els dos interlocutors del panell anterior parlant també d'aquesta tendència a l'aïllament.

Això és precisament el que s'està atacant.

Es voldria considerar, per tant, que les cultures humanes són illes, que són insularitats, que en definitiva són incomparables, que som fatalment tribus i nacions diferents, i que aquestes diferències ens separen.

I, per tant, l'atac que avui es duu a terme contra l'empatia té una lògica al darrere: és la lògica del separatisme, és també la lògica del supremacisme.

Aquest és el tipus de fragmentació que pateix avui el nostre món.

Es tracta, com dèieu abans, d'eliminar la relació. Les forces que ens ataquen són forces que eliminen la relació, que eliminen la manera com les cultures, al contrari, s'obren les unes a les altres, segons aquella antiga idea humanista segons la qual, mentre una cultura sigui humana, no pot ser estrangera.

Fabriquem diferència, fabriquem estranyesa.

I les societats funcionen d'aquesta manera perquè determinades forces hi troben, precisament, un benefici polític real.

Quina resposta podem donar, tornant a la vostra pregunta sobre què significa fer comunitat?

La resposta és veure què s'oposa a aquesta postura, a aquesta veritable guerra cultural que duen a terme les forces de dreta i d'extrema dreta, especialment contra la mateixa idea d'empatia i contra la idea de fraternitat.

A això cal oposar-hi, efectivament, la idea de fraternitat i també construir aquesta idea que el nostre món necessita: que més enllà de les nostres fragmentacions, més enllà de les diferències culturals que tenim, és cert que som nacions diferents, que som cultures diferents portades per llengües diferents.

Però la idea és que hi ha alguna cosa que transcendeix aquestes diferències: la nostra humanitat comuna i també una certa idea d'universalitat que avui necessitem construir junts.

Dit això, sé perfectament que el concepte d'universal té mala reputació.

Avui tenim una certa tendència, tan bon punt pronunciem la paraula universal, a reaccionar i considerar que l'universal és necessàriament colonial, que l'universal és necessàriament imperial i que l'universal és precisament allò en nom del qual va tenir lloc el colonialisme, quan Europa va decretar que era naturalment la regió del món portadora de l'universal i que, per aquest motiu, tenia la missió d'aportar aquest universal a la resta del món.

Sabem que és contra aquesta idea imperial, aquesta idea colonial del que significa l'universal, que es van dur a terme les descolonitzacions.

I heu recordat abans que el meu treball s'inscriu, efectivament, en el marc del que avui s'anomena estudis postcolonials.

Però, dit això, sempre he desconfiat d'aquesta manera que tenim, com diem en francès, de llençar el nadó amb l'aigua bruta.

És a dir, renunciar a la mateixa idea d'universal amb el pretext que l'universal ha estat defensat per un universalisme europeu imperial i dominador.

Crec que allò que avui és inacceptable i que ja ha acabat és un universalisme vertical.

La idea que hi hauria una regió del món, unes cultures, una civilització —per utilitzar una paraula que s'ha convertit en un terme de moda— que es presentaria com un far en aquest món, que situaria la resta del món com la seva perifèria, col·locant-se naturalment al centre.

És aquest universalisme, aquest universalisme vertical, el que arriba al seu final amb els moviments de descolonització, tant les descolonitzacions polítiques com les epistemològiques.

En canvi, la idea que cultures equivalents, situades una al costat de l'altra en un mateix pla, han de poder conspirar juntes, per dir-ho d'alguna manera, i forjar juntes un universal per al nostre temps.

Un universal que ja no seria un universal vertical, sinó el que anomeno, amb el filòsof francès Maurice Merleau-Ponty, un universal lateral o un universal horitzontal.

Pensar junts, però aquesta és una tasca difícil.

Aquest universal no és un objecte que es pugui exhibir, és una pràctica que hem de dur a terme junts.

La idea que hem de tenir una pràctica d'universalització és la que defenso en el meu darrer llibre, probablement aquell pel qual he estat convidat, al qual vaig donar el títol en francès *Universaliser*, insistint en el verb universalitzar, més que no pas en un substantiu qualsevol que fos l'adjectiu universal convertit en substantiu.

Perquè l'universal és una pràctica i una pràctica comuna.

Imaginem un món on, precisament, fem de l'universal una política.

Fem de la fraternitat una política.

Ens oposarem a aquestes forces de fragmentació, a aquestes forces identitàries que es troben tant al nord com al sud.

Des d'aquest punt de vista, els populismes són avui, malauradament, allò més compartit del món.

Trobem populismes al nord, evidentment, populismes que es construeixen sobre la deshumanització dels altres, sobre la denúncia dels estrangers, sobre el rebuig dels estrangers, l'estigmatització dels migrants, però també trobem aquest tipus de populisme al sud, on veiem desenvolupar-se moviments xenòfobs i populismes que segresten les societats.

Contra aquests populismes, cal fer de la fraternitat una política.

Sabeu, el món que he descrit, la fragmentació de què he parlat, ens mostra que vivim en un món d'apartheid generalitzat, on estem tancats en les nostres diferents cultures, on aquestes forces volen empresonar-nos en les nostres diferents identitats, com antigament a Sud-àfrica, quan la política oficial era afirmar que les cultures humanes no podien ni havien de barrejar-se, que cadascuna havia

d'estar en el seu propi carril, i que el seu desenvolupament només era possible de manera interna, cadascuna pel seu costat, sense trobar-se.

Doncs bé, aquest és l'apartheid generalitzat que vivim, i la resposta que hem de donar-hi és la mateixa resposta que Mandela o Desmond Tutu van donar al règim de l'apartheid.

La idea que està encapsulada, per dir-ho així, en aquesta magnífica paraula de la llengua bantú, que és Ubuntu.

I és Ubuntu, aquesta paraula, que va ser reivindicada per Desmond Tutu i per Mandela per intentar construir, sobre les ruïnes de l'apartheid, una nació arc de Sant Martí, que jo tradueixo com fer humanitat junts.

El significat filosòfic profund d'aquest concepte que ens arriba d'aquest humanisme de les llengües bantú és una doble idea, segons la qual l'humà és una tasca i una responsabilitat.

Ser humà, ser una persona humana, no és un estat, és una invitació a esdevenir allò que hem de ser.

La humanitat, sempre tenim la responsabilitat de realitzar-la.

I la segona idea que també cal llegir en aquest concepte és que aquesta realització de la humanitat de la qual som promesa només es fa en la reciprocitat i en la relació.

No es fa en l'aïllament individual.

No és una realització d'un mateix en el sentit en què Descartes podia afirmar «penso, per tant existeixo».

La idea que jo rebo el meu ésser humà de la humanitat dels altres, en la relació amb els altres, és precisament la idea que conté aquest concepte.

Per això em va semblar que la millor resposta a la pregunta que m'heu plantejat sobre la comunitat era aquesta:

El moviment de fer humanitat junts, de realitzar la nostra humanitat en la relació, la reciprocitat i l'hospitalitat.

Gràcies.

Yayo Herrero:

Amb tota la qüestió relacionada amb la gestió del temps, que sempre és complexa, hem hagut de reduir a 20 minuts la taula que havíem preparat, que havia de durar aproximadament mitja hora.

He preferit no retallar les intervencions a les quals havia demanat que fossin més llargues. Ho he demanat perquè crec, com heu pogut comprovar, que les dues persones que han intervingut parlen des d'una mirada que no és habitual, des de llengües i perspectives que sovint no són tan presents, i em semblava que mereixien el temps suficient per desenvolupar-les.

Haurem de retallar perquè ens queden 5 o 6 minuts, i per tant donaré tres minuts a cadascú perquè pugui acabar.

Eliane, que ha parlat d'una idea de comunitat que abraça l'humà, i més enllà de l'humà, allò que anomenem humà, i que estén el concepte d'humanitat cap al planeta de la vida, volia demanar-te que

donessis, per a aquest Congrés de Ciutats Educadores, on hi haurà tants espais i tants llocs de trobada, un parell d'idees clau que et semblin fonamentals en aquest moment.

Ja tenim una intuïció de la teva intervenció, però si poguessis sintetitzar-la.

I també volia preguntar-te: en la teva intervenció has parlat d'un universal diferent en la teva obra?

També has parlat de l'impuls vital aplicat a l'africà?

Has parlat de l'Ubuntu?

És el mateix: si poguessis donar una o dues idees que, en els tallers i en el treball de les Ciutats Educadores, poguessin obrir debats, obrir mirades que ajudessin la feina de l'associació.

Eliane Brum

Parlaré d'una o dues idees.

Només citaré idees que podrien desenvolupar-se per si mateixes.

Defensem un recentrament del món.

La idea és que els veritables centres legítims del món són els espais on la natura resisteix, i no els centres polítics i econòmics on la natura és destruïda, incloent-hi nosaltres mateixos.

Els centres legítims del món són els oceans, l'Amazònia, les altres selves tropicals, tots els biomes que ens permeten viure, i no Washington, Madrid, Pequín, Londres, etc.

Els centres legítims del món dins d'una ciutat són les perifèries, les comunitats de resistència on la majoria crea tecnologies de resistència i solucions per viure, i no els barris nobles on viu la minoria.

Aquest recentrament del món és la manera com hem treballat per construir comunitat.

No creiem possible que la comunitat es pugui construir sense un recentrament.

Dit això, hem d'aprendre a perdre.

La comunitat no es construeix si no aprenem a perdre.

Per construir comunitat, hem d'estar disposats a perdre els nostres privilegis, cosa que és molt difícil.

Tothom vol construir comunitat, però ningú vol perdre; cal perdre.

Hem de saber qui són els nostres enemics, perquè ja no és possible lluitar en el mateix terreny.

Estem perdent aquesta guerra, i la perdem molt.

Per tant, no és possible continuar perdent en el mateix terreny.

No és suficient, en aquest moment limitat que vivim, fer allò que sabem fer.

També hem de fer allò que no sabem fer.

Hem de crear coses que encara no tenim.

I recordar que tothom pensa que fa poc, que pot fer poc, però fer poc és diferent de no fer res.

No podem no fer res.

Fem el poc que podem.

I hem de lluitar, fins i tot quan sabem que perdrem, perquè no llitem per guanyar, llitem per viure.
Gràcies.

Souleymane Bachir:

Com que tenim molt poc temps, em centraré només en l'educació.

Aquí som educadors.

I el meu punt seria parlar del que podem fer com a educadors, precisament, per aportar aquest primer univers, que és la mateixa humanitat.

He fet això per canviar del francès a l'anglès.

M'agradaria poder parlar espanyol.

Fa uns dies va ser la festa de Pentecosta, però el miracle no va arribar.

Per tant, l'Esperit Sant no ha afegit l'espanyol a les meves diferents llengües.

Però allò que fem com a educadors és molt important pel que fa a la manera com les persones comprenen aquest primer univers que és la humanitat.

Ensenyem llengües diferents.

Poden ser llengües humanes, poden ser llengües de la ciència.

Ensenyem principalment això com a educadors.

El que significa ensenyar llengües és que superem, si es pot dir així, la nostra fragmentació entre tribus i nacions, per construir la noció i fer sentir aquesta idea d'una humanitat compartida.

Perquè quan sou bilingües o multilingües, quan parleu una altra llengua, no només afegiu una nova competència al vostre currículum.

El que feu és experimentar una descentralització.

És a dir, escoltar-vos a vosaltres mateixos i escoltar la vostra pròpia llengua des del punt de vista d'una altra llengua.

La millor manera d'escoltar la vostra llengua és, de fet, escoltar una altra llengua, perquè és aleshores quan us adoneu fins a quin punt la vostra llengua particular és la vostra pròpia llengua.

Aquesta experiència de descentralització és l'experiència de sortir d'un mateix per trobar l'altre en la seva diferència i entendre millor la pròpia identitat.

En altres paraules, l'educació per a la humanitat és l'educació per a la descentralització i per a la trobada, la trobada de la qual ha parlat Philippe Meirieu en el panell anterior.

I això és molt important perquè ens ensenya una cosa fonamental, i m'agradaria acabar amb aquesta frase del pensador Léopold Sédar Senghor.

El que ens ensenya és entendre que, evidentment, hem d'estar orgullosos de ser diferents, d'estar orgullosos de la nostra diferència, però aquest orgull en la nostra diferència mai no ens hauria de fer oblidar la felicitat d'estar junts.

I la nostra tasca, la nostra responsabilitat com a educadors, és precisament educar la humanitat en singular i, la major part del temps, a través de la humanitat en plural que ensenyem.

Moltes gràcies.

Yayo Herrero:

Acabem aquesta taula amb una noció, almenys per a mi, d'una comunitat molt més complexa que aquella amb què treballem habitualment.

Una comunitat amb la resta del món viu, una comunitat entre els éssers humans, amb la consciència de la interdependència, de la impossibilitat de viure en solitud.

També em quedo amb la idea de no lluitar per guanyar; lluitem per mantenir la vida, i és per això que cal lluitar, encara que pensem que podem perdre-la.

També em quedo amb aquesta última idea de la necessitat de traducció, la possibilitat que hi ha, quan treballem amb llengües diferents i som diferents, de buscar aquesta tradició humana i, sobretot, amb una idea: construir una comunitat en temps de guerra contra la vida no és una tasca fàcil.

Aquesta plaga de conflictes és contradictòria i crec que ahir, durant la inauguració, vam poder tenir una bona experiència del que significa construir una comunitat en contextos que, a priori, semblen totalment oposats, però que, tanmateix, són molt propers en alguns dels objectius centrals.

En construir una comunitat, com ha dit Eliane, la possibilitat de trobar-nos i d'universalitzar és una tasca absolutament crucial.

I vull agrair a les dues persones que hem escoltat durant tot aquest temps i també vull agrair a totes les persones que ens han escoltat.